

νά «Ψροῦμε ἠθοποιούς», τέτοιους πού θέλει ὁ κ. Ν. Δουλεύει χρόνια τώρα ἡ «Δραματική Σχολή» τοῦ Ὁφείδου, μὰ χρόνια ἔχουμε νὰ δοῦμε νέο θεατρῖνο στή σκηνή, ἔξδν ἀπὸ τὴν ὀπερέττα. Δραματικό τμήμα ἔχει, θαρρῶ, καὶ τὸ Ὁφείδ Λόττνερ. Μὰ τὸ καλύτερο σκολειό, τὸ ξέρουμε, εἶναι γιὰ τὸ Ρωμιὸ θεατρῖνο τὰ σανίδια τῆς σκηνῆς, — φτάνει μόνο νὰ μὴν κρέμεται ἡ ἀναγνώριση τῆς ἀξίας καὶ τῆς εἰδικότητάς του ἀπὸ ζηλέφτονα μάτια συντεχνίτη. Καὶ γι' αὐτὸ ἴσως πρόκοψε τὰ πρῶτα χρόνια ἡ «Νέα Σκηνή», γι' αὐτὸ κ' ἔβγαλε νέους καλοὺς θεατρίνους ὡς καὶ τὸ Β. Θέατρο, πρὶν τὸ κλείση ὁ κ. Βλάχος. Σ' αὐτὸ θὰ συμφωνήσῃ, νομίζω, καὶ ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος πού, γράφοντας στὴν «Ἑλλάδα» (24 τοῦ Ὁχτ.) γιὰ τὸ ζήτημα, ἐπιδοκμάζει τὴν «πρότασή» μου, ὅπως τὴ λέει, ἀπὸ τὴν ἰδέα τῆς ὡς τὸ κατάλληλο πρόσωπο, γιὰ νὰ μᾶς πῆ στὸ τέλος : «Ὁνειρα πάλιν . . . Ἀλλὰ τί μᾶς ἐμποδίζει νὰ ονειρευώμεθα καὶ νὰ ἐλπίζωμεν ; . . .» Ἄν εἶναι ὄνειρα ἢ ὄχι, ἱά κρίνουνε ἔσοι διαβάσουνε στὸ ἐρχόμενο φύλλο ἓνα θεατρικὸ ἄρθρο πού ἔλαβε ὁ «Ναυμάς» ἀπὸ τὸ Παρίσι, ἀργὰ ὁμως γιὰ νὰ τυπωθῆ σήμερα.»

ΤΑΣΩ*

4.

Ὁ Νικολάουλος σύχασε. Τὸ καλοκαίρι ξαναπέταξε τὴ φουστανέλα καὶ φόρεσε τὴ χωροφυλακιστικὴ στολή. Κι ὁ πατέρας μου εἶτανε εὐχαριστημένος. Ἡ Τάσω σύχασε κι αὐτή. Μόνο μὲ τὴ γιαγιά τῆς τὴν ἀκούγαμε νὰ γκριιάζει καμιά φορά. Ἡ γιαγιά Ἀγγελίνα, κατάνκιτη πιά, δὲν μπορούσε νὰ ἔχει στὴν ἀυλόπορτα. Μὲ φωνάζανε μιά μέρα καὶ τὴν εἶδα καὶ τῆς ἔκαμα κουράγιο πὼς ὅλα θὰ περάσουνε. Τότε εἶδα καὶ τὴν Τάσω ἀποκοντὰ πρῶτη φορά ὕστερα ἀπὸ τὸ γάμο τῆς. Κοκκίνισε σὰν εἶδε πὼς ἐκεὶ πού καίταξα ἓνα γύρο τὸ καινούργιο τῆς νοικοκυριό, τὸ μάτι μου σταμάτησε στὸ διπλὸ κρεβάτι πού ἔστεικε λευκοστρωμένο σὲ μιὰν ἀγκωνή.

«Καλὰ ὄσα βολεμένη», τῆς εἶπα καὶ τῆς χτύπησα τὴν πλάτη καθὼς ἔδρανα νὰ φύγω.

Μ' ἔβαλε ἀκόμα ὁ διάβολος καὶ δὲν τῆς ἔσφιξα μόνο τὸ χέρι ἐκεὶ πού τὴ χαιρέτισα, μὰ καὶ τῆς χάιδεψα κιόλα ἀλαφρὰ τὰ μάγουλα. Δὲ μίλησε. Στύλωσε μονάχα τὰ μάτια τῆς ἀπάνω μου καί, σὰ βγήκα ὄξω, ἔκλεισε δυνατὰ τὴν πόρτα ἀποπίσω μου. Μετάνοιωσα γι' αὐτὸ πού ἔκαμα καὶ πολλὲς μέρες ἀπόφυγα ἐξεπίτηδες καὶ νὰ κοιτάξω ἀκόμα κατὰ τὸ σπῆτι τῆς. Μοῦ φάνηκε σὰ νὰ τὸ ἀπόφευγε κι αὐτὴ νάπαντηθεῖ μαζί μου. Συχνὰ τὴν ἔβλεπα ἔπειτα ὄξω στὴν ἀυλόπορτά τῆς, συχνὰ θὰ ρχότανε καὶ στὸ

σπῆτι μας, μὰ ἐμένα σπάνια μ' ἔβλεπε τὸ σπῆτι ἄλλες ὥρες ὄξω ἀπὸ τὸ φαγί. Εἶχα κιόλας διορθώσει ὄνδ κάμαρες, πού εἶτανε δίπλα στὸ κατώγι, κ' ἔβαλα ἐκεὶ τὰ ἐργαλεῖα, τὰ βιβλία καὶ τὸ κρεβάτι μου κ' ἐκεὶ περνοῦσα ὅσες ὥρες μοῦ ἀπομείνανε ἄδειες ἀπὸ τὰ τρεχάματα στὶς γειτονιὲς κι ἀπὸ τὸ τάβλι, πού ἔπαιζα στὸν καφενὲ γιὰ νὰ ξεκουραστῶ. Ἀφροσιωμένος στὴ γιατρικὴ μου, δὲ μοῦ ἔμεινε καιρὸς νὰ ξαναθυμηθῶ τὴν Τάσω.

Μὰ ἡ ἀμαρτία τόβαλε ἡ γιατρικὴ μου πάλι νὰ γίνεῖ ἡ ἀφορμὴ νάρθει ἀλλιώτικα τὸ πρᾶμα. Ἐνα ἀπόγιομα ἤρθανε καὶ μὲ πήρανε νὰ πάω σ' ἓνα χωριὸ ἀποπέρα ἀπ' τὸ ποτάμι νὰ δῶ κάποιον ἄρρωστο. Πήγα καὶ τσέπωσα τὰ ἑνὸ δεκάρινα. Ὁ δρέμος περνοῦσε κοντὰ ἀπ' τὸ μέρος πού εἶτανε τὰ σπαρτὰ μας καὶ δὲν τὸ ξέρω πὼς μοῦ κατέθηκε στὸ γύρισμα, μὰ καὶ μ' εἶχε πιάσει ἡ νύχτα, νὰ πάω νὰ μείνω ἐκεὶ νὰ κοιμηθῶ καὶ τὴν αὐγὴ καθαλλικέδοντας τὸν ψαρή, πού ἤξερα πὼς εἶχε ἐκεὶ ὁ Νικολάουλος, νάρθω στὸ χωριὸ νὰ δῶ τοὺς ἄρρώστους μου. Εἶχα καιρὸ πολὺ νὰ δῶ τὰ χτήματά μας καὶ τὸ σπιτάκι πού εἶχε φτιάσει ἐκεὶ τότε στερνὰ ὁ πατέρας μου. Ἡ βραδιά εἶτανε ζεστή, αὐγουστιάτικη. Τὸ φεγγάρι, ἔτοιμο νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸ βουνό, κοκκίνιζε τὸν οὐρανὸ στὴν ἄκρη, ὁ ἀέρας τῆς ποταμιᾶς δρόσιζε τὴν ψυχὴ. Μιά νυχτιά ὄξω ἀπὸ τὴ σκόνη τοῦ χωριοῦ, πού εἶχανε σκάσει τὰ χωράφια κι ἀνοίξανε τάχα δρόμους γιὰ νὰ τὸ κάμουνε χώρα, ἓνα ξενύχτισμα στὴν ἐξοχή ὄξω ἀπὸ τίς φωλιὲς στὸ κατώγι τοῦ σπιτιοῦ μου, πού τίς ἔλεγα καμαρὲς μου, μοῦ φαινότανε ἐκεῖνη τὴ στιγμή σὰν εὐτυχία σταλμένη ἀπάντεχα ἀπ' τὸν οὐρανό.

Σὰν ἔρτασα στὴν ἄκρη ἀπὸ τὰ σπαρτὰ μας, γιὰ νὰ μὴν περάσω μὲ τὸ ἄλογο μέσα στὰραποσίτια, ἔξεπέσα, τὸδῶσα τοῦ χωριάτη πού με συνόδεθε καὶ τοῦ εἶπα νὰ γυρίσει πίσω κι ἄρχισα νὰ ψάχνω νὰ δρῶ κἀνα δρόμο εἶτες ἀλλάκι γιὰ νὰ βγῶ στὸ σπῆτι, πού ἡ σκεπή του φαινότανε παραπέρα μέσα στὸ θάμνωμα. Ὁ χωριάτης, σὰν πῆδ ἔμπειρος, μὲ βόηθησε καὶ πράματις βόηκα ἓνα δρόμο. Τὸν καλονύχισα καὶ τράβηξα ἴσα ἐκεὶ χωμένος μέσα στὰραποσίτια, πού εἶτανε φηλότερα ἀπ' τὸ μπῶι μου. Δὲν εἶχα κάμει ὁμως πολλὰ βήματα, ἔταν ἀξάρνα τὸ πόδι μου βούλιαξε μέσα στὰ νερά. Ἐκαμα νὰ τὸ σηκώσω, μὰ βούλιαξε καὶ τᾶλλα. Κατάλαθα πὼς θᾶχανε πατίσει ἀποβραδὶς καὶ βλαστήμησα τὴν ἰδέα πού μοῦ κατέθηκε νάρθω νὰ βουτηχθῶ στὶς λάσπες. Μὰ ἐκεὶ πού πάλεθα νὰ βγῶ καὶ νὰ γυρίσω νάρθω ἄλλο δρόμο, μὲ ξάφνισε ἡ φωνὴ τοῦ Νικολάουλα βαθιὰ μέσα ἀπὸ τὰραποσίτια καὶ σὲ λίγο ξεχώρισα τὸν ἦχο του λίγα πατήματα μακριὰ μου. Εἶχε ἀκούσει τὴν περπατησιὰ τοῦ ἀλόγου καὶ τίς κουθέντες μου μὲ τὸ χωριάτη κι ἄδραξε τὸν γκρά του κ' ἤρθε νὰ δεῖ μὴν μπήκανε νὰ κλέψουν.

«Ἐγὼ εἶμαι, βρέ, μὴν ἀγριέδεις», τοῦ φώναξα δυνατὰ, φουρκισμένος ἀπ' τὸ βούλιαγμα κι ἀπ' τίς φωνὲς του.

Σὰ μὲ εἶδε τᾶχασε, μὰ σὰν ἄκουσε πὼς ἤρθα γιὰ νὰ μείνω ἐκεὶ τὴ νύχτα, χάρηκε. Μὲ βόηθησε καὶ βγήκα ἀπ' τὰ νερά.

«Σὰ νὰ μοῦ τᾶχε πει κανένας σταυτί», μοῦ εἶ-

* Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 409.

πε σά φτάσαμε σέ πιό στεγνόν μέρος και ζυγώσαμε στό σπίτι. «Έχω μιὰ κότα στή σούβλα κι ετσι ε-
δγαλε κ' ή Τάσω τήν κουλούρα απ' τή φωτιά»

«Πειά Τάσω ;» ρώτησα ξαφνισμένως· «είν' εδώ ή Τάσω ;»

«Είναι από τὰ χτές ήρθε νά πλύνει στό ποτά-
μι, και τής άρεσε και θα μείνει λίγες μέρες.»

Δέ μου άρεσε σάν τάκουσα, και κάτι μέσα μου
μέ τάραξε. Μετάνοιωσα για τήν ιδέα που μου κα-
τέθηκε νάρθω, και μιὰ στιγμή μου πέρασε στό νού
νά ξαναφύγω. Μά είχαμε βγει στό άπλωμα που εί-
τανε μπροστά στό σπίτι, κι ο Νικολούλας φώναζε
κιάλα τής γυναίκας του.

Ένας ήσικος άναστημάθηκε από μιάν άκρη έξω
απ' τό σπίτι, που είτανε σκουμμένος στή φωτιά, και
τράβηξε ίσα κατεμάξ. Είτανε ή Τάσω, κι άμα μέ
γνώρισε, μου φάνηκε σά νά ξαφνίστηκε που μ' εί-
δε, και κοντοστάθηκε δίχως νά μιλήσει.

«Δέν τονέ γνώρισε ;» Είν' ο γιατρός ήρθε νά
μείνει εδώ απόψε», τής είπε ο Νικολούλας. «Πιάσε
και στρώσε γλήγορα έξω στό πηγάδι. Έγώ θα πάω
νά βγάλω ένα καρπούζι.» Κι άπλώσε τον γκρά
μπροστά στην πόρτα κ' έφυγε.

«Πώς είτανε τούτο ;» μέ ρώτησε ή Τάσω, σά
χάθηκε ο άντρας της πίσω από τή φράχτη.

«Τόξερα πως έφτιασες κουλούρα», τής απάντη-
σα και τήν κοίταξα.

Τό φεγγάρι, που είχε σηκωθεί τώρα απ' τή ρά-
χη, έρριχνε τό φώς του σέ όλο τό άπλωμα μπρο-
στά απ' τό σπίτι. Μά ή Τάσω στεκότανε άπάνω στή
γραμμή που χώριζε τό φωτισμένον τόπο από τον ή-
σικο που έρριχνε τό στίκι. Τό πρόσωπό της τό φω-
τούσε ή άντιφειγγιά, τὰ μαλλιά της μένανε σέν ή-
σικιο. Φορούσε σάνκο κάνασπρο κ' είτανε μ' ένα με-
σοφόρ. κοντό και μέ γυμνά τὰ πόδια. Μέ κοίταζε
και τήν κοίταξα. Άμίλητοι κ' οι δυο. Είχα καιρό
νά τή δω άποκοντά και μου φάνηκε άλλιώτικη τή
στιγμή αυτή. Κάτι σά μουδιασμένο και στενοχωρη-
μένο είδα στην όψη της, και κάτι σά στενοχώρια
μ' έπιασε κ' έμέ, και μιὰ φωνή άκουσα μέσα μου
νά μου λέει : «Φέβγα, γιατρέ !»

Άξαφνα ο σκύλος του σπιτιού, που άκολουθούσε
πάντα τον ψαρή, σά νά μέ μωρίστηκε από κάπου
έκει τριγύρω που έτρεχε, ήρθε άλυχτώντας και χύ-
μησε νά τριτσει στό πόδι μου.

«Σέ γνώρισε από μακριά», είπε ή Τάσω.

Κάθεψα τό σκύλο και τήν κοίταξα. Χαμήλωσε
τά μάτια και δέ γέλασε, δέν κουνήθηκε απ' τον τό-
πο της, αν κ' έννοιωθα πως ήθελε νά κουνηθεί. Τό
φεγγάρι φώτιζε τό μέτωπό της, τήν τραχηλιά, τό
κοντό της μεσοφόρ: άπομπροστά και κάτω τὰ πόδια
της.

«Φέβγα, γιατρέ», μου έλεγε μέσα μου ή φωνή.
Μά έννοιωθα πως δέν είμουνα πιά ο γιατρός αυτή
τήν ώρα. Ένα μισόφωτο έτρεμε στό νού μου, σάν
έκεινο που έπαίξε γύρο από τό κορμί της Τάσως.

Ο ψαρής χλιμίντησε άποπίσω από τό σπίτι
που τον είχανε δεμένο.

«Έδώ είναι κι ο ψαρής ;» μουρμούρισα.

«Έδώ είναι», είπε ή Τάσω.

«Κι ο Γιαννούλης κι ο Γεωργίκος ;» κόντεψε

νά τή ρωτήσω κ' έκαμα νά πάω κοντά στό σκύλο,
που ξαπολύθηκε απ' τὰ χέρια μου κ' έφυγε πηδών-
τας. Μά τήν είδα τή στιγμή ή ματιά της Τάσως
άστραψε αντίκρυ μου. Μέ κοίταξε κατάματα.

«Φέβγα, φέβγα !» μου ξαναφώναξε άπομέσα
μου ή φωνή. Μά άντίς νά φύγω πήγα πιό κοντά
της, και τήν έκλεισα στην άγκαλιά.

Τής ήρθε τόσο ξαφνικό και δέν κουνήθηκε μιὰ
στιγμή ; Δέν ξέρω μά καθώς έκαμα νά σκύψω ά-
πάνω της, τινάχτηκε μέ όρμή :

«Φέβγα !» μου είπε μουγγά κι άγρίεψε ή μα-
τιά της.

Δέν έφυγα, μά άπλωσα τό χέρι νά τήν ξανα-
πιάσω.

«Νταλίπη, έξω νά χαθείς !» φώναξε τήν ίδια
τή στιγμή ο Νικολούλας πίσω από τό φράχτη. «Τί
τόν άφρησε, μωρή, και μούρθ' εδώ νά μου πατήσει
τό μπροστάνι !»

Ο σκύλος ξανάρθε τρέχοντας άπάνω μου, κ' ή
Τάσω πήγε κ' έκλεισε τήν πόρτα από τό φράχτη.
Έπειτα γύρισε και πήγε κ' έσκυφε στή φωτιά, στην
άκρη του σπιτιού.

Παίζοντας μέ τό σκύλο έφερα ένα γύρο στην
αύλή κοιτάζοντας τό ένα και τό άλλο. Τό φεγγάρι
είχε άνεθεί ψηλότερα και φώτιζε τον τόπο όλοένα
πιό πολύ. Είτανε μιὰ χαρά τό βράδι.

Ο Νικολούλας γύρισε μ' ένα τρανό καρπούζι,
ή Τάσω έστρωσε χάμω δίπλα στό πηγάδι και καθί-
σαμε νά φάμε. Τό παγούρι του Νικολούλα μέ τό
ρακι κι ο βροσερός άέρας μου άνοίξανε τήν όρεξη
για τό φαγι. Κι ο Νικολούλας έτρωγε κι αυτός κι
άρχισε νά μου λέει τό ένα και τό άλλο, πως είχε
περάσει τήν ήμέρα του, μέ ποιόν καθγάδισε, ποιόν
φοδέρριζε. Έπειτα τὰ συνηθισμένα για τό ποτίσμα,
για τὰ σπαρτά, για τους γειτόνους, όσο που γύρισε
τήν κουβέντα στην παλιά του τή χωροφυλακίστικη
ζωή. Στο μεταξύ έπαιρνε και κάνα τραγούδι. Ο Νι-
κολούλας είτανε εύχαριστημένος, φαινότανε εύτυχι-
σμένος. Μά κ' εγώ δέν ξέρω γιατί μου φαινότανε
μένα άστεία αυτή ή εύτυχία του, τόσο άστεία που
μέ πείραζε λιγάκι άληθινά. Γυρνούσα και τον κοι-
ταξα, γυρνούσα κ' έρριχνα και στην Τάσω μιὰ μα-
τιά. Ο Νικολούλας δέν της έδινε καιρό νά πει τί-
ποτες κι αυτή, μά κι αν της έδινε, δέ φαινότανε
πως είχε όρεξη νά μιλήσει. Είπε δυοτρία λόγια με-
ρικές στιγμές που τή ρώτησα κάτι, μά χωρίς νά μέ
κοιτάξει. Σά νά τάπόφευγε. Θαρρούσα πως ξεχώρι-
σα μιὰ άνησυχία στό πρόσωπό της, μου φαινότανε
σά νά τή στενοχωρούσε που είμουνα έκει δίπλα της.
Γύριζα και της έρριχνα πάντα ματιές έκει που
φλυαρούσε ο Νικολούλας και στό στερνό έγυρα χά-
μω άκουμπώντας στό χέρι μου για νά τή βλέπω
πιό καλά. Η φωνή μέσα μου δέ μου έλεγε πιά :
«Φέβγα, γιατρέ», μά ο πειρασμός σκουτούσε τό πό-
δι μου νάγγίξει τό δικό της καναδυό φορές. Δέ μέ
κοίταξε, έσκυφε μόνο τό κεφάλι. Κι ο Νικολούλας
φλυαρούσε πάντα και τό φεγγάρι έχυνε πλήθιο,διά-
πλατο τό φώς του, οι λευκες πίσω από τή σκεπή
του σπιτιού ύψωνότανε άτάραχες, οι ράχες πέρα αν-
τιφειγγίζανε άπαλά, τό νερό στό αυλάκι δίπλα από
τό σπίτι μουρμούριζε σιγαλινά κάτω από τίς ίτιές.

Μου φαινότανε πώς είμουνα χωρισμένος απ' ὅλη τὴ ζωὴ μου κι ἀπ' τὸν κόσμο τὴν ὥρα αὐτὴ. Καὶ κοίταζα τὸ φῶς ψηλά, τριγύρω, κάτω, τὸ κοίταζα πὼς λάμπιζε στὰ μαλλιά τῆς Τάσως, πὼς ἀστραφτε στὸ πρόσωπό τῆς, κοίταζα τὴν Τάσω, κοίταζα ἀγνάντια τῆς τὸ Νικολούλα μὲ τᾶγρια τὰ μουστάκια του, μὲ τὴ βρώμικη τὴ χωροφυλακίστικη στολή, μὲ τὴ μαύρη σκούφια στὸ κεφάλι. Ξαφνικὰ ἄλλαξε ἢ διάθεσή μου. Θυμήθηκα τὸ δικό μου μισραμπό, ποῦ μὲ περίμενε νὰ τὸ φορέσω τὸ πρωτὶ μαζὶ μὲ τὸ ζακέ, θυμήθηκα τὴ γιαιτρική, τὴ σοβαρότη μου.

«Ξέρεις, λέω καλύτερα νὰ φύγω ἀπόψε; δὲ μὲ σελλώνεις τὸν ψαρή;» εἶπα τοῦ Νικολούλα μιὰ στιγμὴ ποῦ ἔπαψε νὰ μιλεῖ.

«Τί σοῦ κάπνισε μεμιᾶς! Τώρα τὰ μεσάνυχτα νὰ πάς;» μὲ εἶπε ἐκεῖνος ξαφνισμένος.

Ἀνασηκώθηκα καὶ κάθισα: «Θὰ πάω», εἶπα: «ποῦ νὰ ξυπνῶ πρωτὶ πρωτὶ!»

«Δὲ ντρέπεται! Δὲν κάθεται νὰ κοιμηθεῖς καὶ μιὰ νυχτιὰ ἐδῶ, ἔξω στὴ δροσιά, ἀφοῦ ἦρθες, ποῦρθε», ξανάπε ὁ Νικολούλας.

Ἡ Τάσω δὲ μίλησε, δὲ μὲ κοίταξε.

«Ἦρθα καὶ χάλασα τὴ διάθεση τῆς Τάσως», εἶπα.

«Δὲ ντρέπεται καὶ νὰ τὸ λές; Αὐτὸ δὲ ἔλειπε! Στὸ σπίτι σου!» μ' ἔκοψε γλήγορα ὁ Νικολούλας καὶ ρίχνοντας ματιὰ στὴ γυναικία του, σὰ νᾶθελε νὰ τὴ μαλώσει: «Ἔτσι εἶναι τούτη; δὲν ἔχει πολλὰ λόγια; δὲν τὴν ξέρεις;», γύρισε καὶ μὲ ξανάπε ἐμένα.

«Ἀφήνεις ἐσὺ νὰ πάρει ἄλλος ἀράδα», μουρμούρισε ἡ Τάσω καὶ πήρε ἕνα κόκκαλο καὶ τῶρριξε στὸ σκύλο, ποῦ στεκότανε καὶ κοίταζε.

«Ἀλήθεια δὲ σὲ ρώτησα ποῦ τὴ βρήκες τὴν κότα;» ἐδῶ δὲ βλέπω νᾶχετε», εἶπα τοῦ Νικολούλα.

«Τὴν πήρα ἀπὸ μιὰ χωριάτισσα; δὲν μπόρεσε νὰ τὴν πουλήσει στὸ παζάρι. Τῆς ἔδωσα κάμποσα παραγιωμένα πεπόνια ποῦ εἴτανε γιὰ πέταμα. — Πολὸ φτηνὰ εἶναι φέτο τὰ πεπόνια, παράδαλε μποστάνια ὁ κόσμος;», ἄλλαξε τὴν κουβέντα.

Ἡ Τάσω σὰ νὰ στενοχωρήθηκε ἀπ' τὸ ρώτημά μου κ' ἔπιασε καὶ σήκωνε τὰ πιάτα.

«Δὲν εἶναι νὰ πάς ἀπόψε πουθενά, ἐγὼ μοναχὰ τί κάθουμι! Πάω νὰ φέρω μιὰ γυροβολιά», εἶπε ὁ Νικολούλας καὶ σηκώθηκε. «Ποῦ θέλεις νὰ σοῦ στρώσει; Μέσα, ἢ ἔξω στὸ χαγιάτι;» μὲ ρώτησε.

«Ἐσὺ ποῦ κοιμάσαι;» τοῦ εἶπα.

«Νὰ κοιμηθῶ; εἶναι τέτοια ἐποχὴ γιὰ ὕπνο; Ἀπάνω στὴ δραγάτα γέρνω καμιά ὥρα.»

Καθὼς σηκώθηκα εἶδα ἕνα ψηλὸ κρεβάτι στὴ μέση ἀπ' τὸ μποστάνι.

«Ξέρεις τί παλιόκοσμος εἶναι ἐδῶ γύρω;» μὲ ξανάπε.

«Χειρότερος ἀποπάνω ἀπ' τοὺς δικούς μας;»

Κούνησε τὸ κεφάλι του, κρέμασε τὸν γκρά στὸν ὦμα καὶ χάθηκε μὲς' στὰ σπαρτά.

«Ἐσὺ δὲ σκιάζεσαι ἐδῶ μοναχὴ σου;» ρώτησα τὴν Τάσω, σὰ γύρισε ἀπ' τὸ σπίτι ποῦ εἶχε μπεῖ στὸ μεταξύ.

«Ἦρθες ἐσὺ νὰ μὲ φυλάξεις;», μὲ ἀπάντησε, θωρώντας με παράξενα, σὰν περιγελαστικά, σὰ θυμωμένα. Καὶ χωρὶς νὰ σταθεῖ, πήγε στὸ πηγάδι κ'

ἔρριξε μέσα τὸν κουβά.

Πήγα κ' ἐγὼ κοντὰ τῆς καὶ τὴν κοίταξα, καθὼς ἔσκυβε ἀνεδοκατεβάζοντας τὰ χέρια ποῦ κρατούσανε τὸ σκινί.

«Γιατί εἰς' ἔτσι ἀπόψε;» τὴ ρώτησα χαμογελώντας.

Δὲ μὲ ἀπάντησε, οὔτε μὲ κοίταξε. Τραβοῦσε μόνο τὸν κουβά κοιτάζοντας μὲς' στὸ πηγάδι.

Πάλι κάτι μὲ ἔλεγε μέσα μου νὰ τὴν ἀφήσω καὶ νὰ σηκωθῶ νὰ φύγω. Μὰ ἡ ἐπιμονὴ τῆς νὰ μὴ μὲ ἀπαντᾷ, τὸ πείσμα ποῦ ἔβλεπα στὸ πρόσωπό τῆς, στὰ σουφρωμένα χεῖλη τῆς σὰ νὰ μὲ πεισμώνανε κ' ἐμέ.

«Δὲ μὲ μιλάς, ἔ;» τῆς εἶπα κ' ἔβαλα τὸ χέρι μου στὴ μέση τῆς.

Εἶχε πιάσει ἐκείνη τὴ στιγμὴ τὸν κουβά μὲ τὸ ἕνα χέρι κ' ἔκανε νὰ τὸν ἀπιθώσει στὰ χεῖλη τοῦ πηγαδιού.

«Φέδγα!» μὲ εἶπε καὶ τινάχτηκε. Ἡ ματιὰ τῆς δὲν εἴταν ἄγρια τὴν ὥρα αὐτὴ. Σὰ θολὴ μὲ φάνηκε.

Ἐχασα τὴ μιλιὰ μου καὶ τὴν ἀφήσα νὰ φύγει. Καθὼς γύριζε στὸ σπίτι, ἔτρεμε τὸ χέρι τῆς ποῦ κρατούσε τὸν κουβά. Τὸ νερὸ χυνότανε βρέχοντας τὰ πόδια τῆς κ: ἀφήνοντας κατέπι μιὰ γραμμὴ. Στεκόμουν ἀπὸ τὸ πηγάδι καὶ τὴν κοίταζα ὅσο ποῦ μπῆκε στὸ σπίτι. Οὔτε συλλογιζόμουν νὰ φύγω.

Σὲ λίγο ἄκουσα πίσω μου τὰ πατήματα τοῦ Νικολούλα.

«Ἐχασα νὰ ποτίσω τὸν ψαρή;», μὲ εἶπε καὶ τράβηξε πίσω ἀπὸ τὸ σπίτι.

«Ποῦ εἶν' ὁ κουβάς, μωρή;» φώναξε τῆς Τάσως, ἕνα γύρισε μὲ τὸ ἄλογο στὸ πηγάδι.

Ἐκείνη τὸν ἔφερε καὶ τοῦ ἔδγαλε νερὸ καὶ τὸ ποτίσανε.

Εἶχα καθίσει στὸ πεζούλι καὶ τοὺς κοίταξα.

«Νύσταξες;» μὲ εἶπε ὁ Νικολούλας, βλέποντάς με νὰ σκύδω ἀμίλητος. «Ἐστρωσες τοῦ γιαιτροῦ, μωρή;» ρώτησε τὴν Τάσω.

«Ποῦ νὰ τοῦ στρώσω;» εἶπε αὐτὴ.

«Ἐμέναρε ρωτᾶς;» τῆς ξανάπε ὁ Νικολούλας.

«Πές τῆς, γιαιτρέ, ποῦ θέλεις νὰ σοῦ στρώσει;», γύρισε σ' ἐμέ, καὶ πήρε τὸ ἄλογο καὶ πήγε νὰ τὸ δέσει: πάλι πίσω ἀπὸ τὸ σπίτι.

«Ποῦ νὰ στρώσω;» μὲ μουρμούρισε ἡ Τάσω.

«Ὅπου θέλεις;», τῆς ἀπάντησα κοιτάζοντάς τηνε.

Μὲ κοίταξε κ' ἐκείνη ἀμίλητη.

«Ποῦ κοιμάσαι ἐσὺ;» τὴ ρώτησα.

«Στὴ δραγάτα», ἀπάντησε.

Χαμογέλασα. Μὲ φάνηκε πὼς ἀστράφανε τὰ δόντια τῆς δίχως νὰ γελάσει κι αὐτὴ. Καὶ δίχως νὰ μὲ ξαναμιλήσει, γύρισε τὴν πλάτη κ' ἔφυγε καὶ μπῆκε στὸ σπίτι.

Ὁ Νικολούλας ξαναγύρισε καὶ μὲ ἀνοῖξε πάλι κουβέντα. Δὲν εἶχα δρεξὴ νὰ τοῦ ἀποκριθῶ. Ἀπομέσα μου ἔλεγα νὰ σηκωθῶ νὰ φύγω, κι ἔμως ἐμένα ἐκεῖ ποῦ καθόμουν.

«Νύσταξες;», μὲ ξανάπε ὁ Νικολούλας σὰ μὲ εἶδε πὼς δὲν τοῦ μιλοῦσα. «Ἐστρωσες, μωρή;» ξαναρώτησε τὴν Τάσω, ποῦ εἶχε βγεῖ καὶ στεκότανε στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ.

«Ναί», φώναξε αὐτή.

Σηκώθηκα, τοὺς καληγνύχισα καὶ μπήκα μέσα. Ἡ Τάσω μοῦ εἶχε στρώσει στὸ κρεβάτι ποὺ εἶτανε στημένο στὴν κάμαρα γιὰ τὸν πατέρα μου.

(Ἀκολουθεῖ)

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠ' ΤΗ ΖΩΗ

“ Α Χ Μ Ε Τ , ”

Στὴν γλυκειά μου μητέρα μ' ἐγνωμοσύνη.

Εἶμιον βαριά ἄρρωστη στὸ Γερμανικὸ νοσοκομεῖο. Ὁ πρῶτος περίπατος ποὺ μ' ἔκαναν ὅταν πήρα νὰ καλητερεύω ὕστερα ἀπὸ τρεῖς μῆνες, εἶταν μὲ τὴν ἀμαξωτὴ πολυθρόνα μέσα στὸ διάδρομο τοῦ χειρουργικοῦ τμήματος, ἐκεῖ ποὺ βρισκόταν καὶ τὸ δικό μου τὸ δωμάτιο. Ἀπὸ τὰ δυὸ μεγάλα παράθυρά μου ποὺ βλέπανε μέσα στὸν ὠραῖο κήπο τοῦ νοσοκομείου φαινόταν ἓνα πλατὺ κομμάτι τοῦ Βοσπόρου. Τὰ τρία παράθυρα τοῦ στενοῦ διαδρόμου, ποὺ μύριζε πάντα φανικὸν ὄξι, βλέπανε πρὸς τὰριστερὰ στὴν ἀλλή τὴν κυταπράσινη, ποὺ εἶταν ἡ καθαυτὴ εἴσοδος τοῦ νοσοκομείου. Δεξιά, πλάι στὸ δωμάτιό μου, εἶταν μιὰ μεγάλη αἴθουσα, ποὺ τὴν ὀνομαζάνε τὸ κοινό, καὶ μέσα κεῖ εἶχε δώδεκα κρεβάτια. Ἐνα μόνο κρεβάτι εἶταν ἄδειο. Ἄλλος μὲ δεμένο κεφάλι, ἄλλος μὲ δεμένο χέρι, ὄλοι χλωμοί, ντυμένοι μέσα στᾶσπρα νυχτικά τοῦ νοσοκομείου καὶ σκεπασμένοι μὲ κάπιασπρα σεντόνια, παρακολουθοῦσαν μὲ τὰ κουρασμένα μάτια τοὺς τὸν περίπατό μου. Εἶταν ἡ αἴθουσα τῶν ἀντρῶν. Λίγο παρῆκει, πάντα κλειστή, φαινόταν ἡ πόρτα τῆς αἴθουσας τῶν ἐγχειρήσεων.

Ἡ καλογοριά, ἀδελφὴ Ἀγγούστα, ποὺ σκουνοῦσε τὰμαξάκι μου σιγά-σιγά, κοντοστάθηκε καὶ μὲ χριστιανικὴ καλοσύνη ἄρχισε νὰ μοῦ κουβεντιάζη καὶ νὰ μοῦ δείχνη τί πολλοὶ εἶταν οἱ ἄρρωστοι, γιὰ νὰ μὲ παρηγορήσῃ ποὺ περνοῦσα μέσα σὲ τόσα βήσανα τίς χουσῆς μέρες τῆς νιότης μου. — «Νά κι αὐτὸς ὁ Τοῦρκος», μοῦ λέει, «δὲς τον τί νέος εἶναι κι αὐτός, καὶ τί ὠραῖος. Δεκαεννιά χρονῶ.» Μὰ εἶταν ἀλήθεια πολὺ ὠραῖος· μελαχροινός, μὲ ὠραῖα γυαλιστερά ζουγρὰ μαῦρα μαλλιά, καὶ τὰ μάτια του στράφτανε σὰ φωτιές. Γύριζε, ψηλὸς καὶ καλοκαμωμένος ὅπως εἶτανε μέσα στὴν αἴθουσα, ντυμένος τὴ φορεσιά τοῦ νοσοκομείου, γερός, ὀλόγερος, σὰν νὰ ἦρθε ἐκεῖ νὰ τονὲ βλέπουν οἱ ἄρρωστοι καὶ νὰ αἰσθάνονται περισσότερο τὴν ἀδυναμία τους. — «Τονὲ βλέπεις,» μοῦ λέει, «τί ὠραῖος νέος εἶναι ; καὶ ὅμως αὔριο τὸ πρωτὶ θὰ εἶναι κι αὐτὸς ξαπλωμένος

ἀπάνω στὸ τραπέζι τῶν ἐγχειρήσεων. Ἡ ἐγχείρηση εἶναι σοβαρὴ,—καὶ σκούνηξε τὸ ἀμαξάκι μου—θὰ τοῦ ἀνοίξουν τὸ πόδι ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ γόνατο νὰ τοῦ τὸ σιάξουν γιὰτὶ εἶναι λίγο πιὸ κοντὸ ἀπ' τ'ἄλλο, κ'εἶναι ἐρωτεμένος μὲ μιὰν ὄμορφη κοπέλλα, καὶ δὲ θέλει νὰ παρουσιαστῇ νὰ τὴ γυρέψῃ ἀπ' τοὺς γονιούς της κουτσός.» Εἶχαμε φτάσει κοντὰ στὴν πόρτα τῆς αἴθουσας τῶν ἐγχειρήσεων. Ἀνατριχίαισα κ' ἔκλεισα τὰ μάτια μου.

Ἡ ἀδελφὴ Ἀγγούστα νόμισε πὼς κουράστηκε καὶ μὲ ξανάφερε στὴν κάμαρά μου, μὲ πήρε ἀγκαλιά, καὶ μὲ ξάπλωσε στὸ κρεβάτι μου μὲ τὴ βοήθεια τῆς καλῆς μου μητέρας ποὺ δὲν ἔλειψε στιγμὴ ἀπὸ κοντὰ μου στοὺς πέντε μῆνες ποὺ ἔμεινα στὸ νοσοκομεῖο καὶ πάλευα μὲ τὸ θάνατο. Εἶχα ὅμως κουραστῆ φάινεται, γιὰτὶ κοιμήθηκα εὐτός. Σὰν ξύπνησα, ἡ πρώτη μου σκέψη εἶταν ὁ Τοῦρκος. Φώναξα τὴ μητέρα μου νὰ καθῆσθαι κοντὰ μου, καὶ μὲ τὴν ἀδύνατη φωνή μου τῆς διηγήθηκα ὅσα μοῦ εἶπε ἡ ἀδελφὴ Ἀγγούστα γιὰ τὸν Ἀχμέτ—μπέη,—ἔτσι τὸν ἔλεγον.

«Γιὰτὶ ἀνησυχεῖς, παιδί μου ;» μοῦ λέει ἡ μητέρα μου. «Ὅπως σὲ χάρισ' ἔσένα τὴ ζωὴ σου ὁ γιατρός μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ἔτσι θὰ σιάξῃ καὶ τὸ ποδάρι τοῦ Τοῦρκου. Ἐσχῆς, κόρη μου, πὼς ὁ γιατρός μας εἶναι ὁ καλύτερος χειρουργὸς τῆς πόλης μας καὶ χιλιάδες ἄνθρωποι τοῦ χωσταῦνε τὴ ζωὴ τους ;»

Τὰ λόγια αὐτὰ τῆς μητέρας μου μὲ ἠσύχασαν κομμάτι, μὰ ὄλο καὶ γύριζε μπροστὰ στὰ μάτια μου ἡ αἴθουσα μὲ τὸ μαρμαρένιο τραπέζι στὴ μέση, τὰ διάφορα ἐργαλεῖα τριγύρω, καὶ τοὺς πολλοὺς γιατροὺς μὲ τίς μακριὰς ἄσπρες ποδιές, καὶ ξαναρώτησα τὴν καλογοριά ὅταν ἦρθε νὰ μὲ θερμομετρήσῃ, γιὰτὶ, ἀφοῦ εἶναι Τοῦρκος ὁ Ἀχμέτ, δὲν πῆγε στὸ τοῦρκικο νοσοκομεῖο ; «Τὸ ἴδιο τοῦ ἔλεγε κι ὁ πατέρας του ποὺ εἶναι φανατικὸς Τοῦρκος», μοῦ εἶπε μὲ τὸ παντοτινὸ της γλυκὸ χαμόγελο, «μὰ φαίνεται πὼς αὐτὸς ἔχει μεγάλη ἐμπιστοσύνη στὸν γιατρό μας, κ' ἦρθε σὲ μᾶς.»

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωτὶ ἔγινε ἡ δύσκολη ἐγχείρηση, καὶ σ' ἓνα τέταρτο τῆς ὥρας ὁ ἐπιτήδειος χειρουργὸς ἔκαμε ὅ,τι ἔπρεπε νὰ γίνῃ, καὶ τὸν ἔφεραν τὸν Ἀχμέτ, κοιμισμένο ἀκόμα ἀπ' τὸ χλωροφόρμι, στὸ κρεβάτι του, στὴν πλαϊνὴ μας αἴθουσα. Ἐκεῖ ποὺ τὸν εἶδα, μιὰ μέρα πρίν, νὰ γυρίζῃ καὶ νὰ στράφτῃ ὄλος ἀπὸ νιάτα, ὄμορφα καὶ ὑγεία. Μιὰ νέα καλογοριά κάθησε κοντὰ του μὲ τὴν αὐστηρὴ διαταγὴ νὰ μὴν κουνηθῇ ἀπὸ τὴ θέση της. Σὲ λίγο ἄρχισε νὰ ξυπνᾷ καὶ νὰ ναστενάξῃ. Θὰ τὸν πονοῦσε βέβαια ἡ πληγὴ, ἢ ὅπως τῷλεγε ὁ γιατρός, «ἡ σάρκα